

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 629/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti postupu Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3T 1/2016 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3T 1/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“). Ďalej navrhuje prikázať špecializovanému trestnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov a jemu priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu vyplýva, že rozsudkom senátu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracoviska Banská Bystrica č. k. BB-3T 1/2016 zo 16. februára 2017 (ďalej len „rozsudok špecializovaného trestného súdu“) bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania pokračovacieho zločinu skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1. a 4 Trestného zákona a zo spáchania obzvlášť závažného zločinu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva

podľa § 20 Trestného zákona, za čo bol sťažovateľ odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov. Pre účely výkonu trestu odňatia slobody bol sťažovateľ zaradený do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Sťažovateľ (tiež ďalší spoluobžalovaní a prokurátor, pozn.) podal proti rozsudku špecializovaného trestného súdu odvolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd odvolací rozsudkom č. k. 5To 5/2017 z 28. marca (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“) rozhodol podľa § 321 ods. 1 písm. b) a d) ods. 2 Trestného poriadku tak, že odvolaním napadnutý rozsudok zrušil v celom rozsahu a na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku bol sťažovateľ rovnako uznaný vinným v zmysle obžaloby a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov. Rozsudkom najvyššieho súdu bol opravený, resp. preformulovaný výrok rozsudku tak, aby bol v súlade s § 34 ods. 7 písm. d) Trestného zákona. Odvolanie sťažovateľa ako celok bolo najvyšším súdom zamietnuté. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu 11. júna 2022 dovolanie (správne má byť 13. júna 2022, pozn.), ktoré adresoval súdu prvého stupňa, čiže špecializovanému trestnému súdu, pracovisku Banská Bystrica (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku, pozn.).

3. Podľa názoru sťažovateľa sú postupom špecializovaného trestného súdu v napadnutom konaní spôsobované fatálne prietahy, keď jeho dovolanie nebolo súdom prvého stupňa predložené na prejednanie a rozhodnutie najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu ani jeden rok od jeho podania. Uvádza, že napadnuté konanie je od samého začiatku poznačené neefektívnym a nesústreďeným konaním špecializovaného trestného súdu (čo bližšie nešpecifikuje, pozn.). Zdôrazňuje tiež, že o vzniknuté prietahy v konaní sa žiadnym spôsobom nepričinil a ku dňu podania ústavnej sťažnosti nemá vedomosť o tom, že by vec bola predložená na rozhodnutie dovolaciemu súdu. Podľa názoru sťažovateľa je úloha prvostupňového súdu v dovolacom konaní v podstate iba administratívnej povahy, a teda predloženie súdneho spisu by malo byť počítané na dni až týždne, a nie na mesiace či roky. Takýto stav právnej neistoty sťažovateľa je neakceptovateľný, keďže je umiestnený v ústave na výkon trestu odňatia slobody. Okrem toho je na postup špecializovaného trestného súdu vo veci podaného dovolania „naviazaná“ aj faktická blokácia možnosti sťažovateľa podať prípadne ústavnú sťažnosť vo veci samej, keďže zákonnou podmienkou podania potenciálnej ústavnej sťažnosti vo veci samej je potrebné rozhodnutie najvyššieho súdu o podanom dovolaní.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľa (bod 1 tohto rozhodnutia) z dôvodu neprimeranej dĺžky dovolacieho konania vo fáze predloženia súdneho spisu špecializovaným trestným súdom najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní sťažovateľa.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všetky zákonom o ústavnom súde požadované náležitosti (§ 39, § 43, § 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

II.1. Vyjadrenie špecializovaného trestného súdu:

7. Ústavný súd vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti považoval v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde za vhodné požiadať špecializovaný trestný súd o vyjadrenie k jej obsahu. Podľa stanoviska zákonného sudcu sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu doručil 13. júna 2022 špecializovanému trestnému súdu, pracovisku Banská Bystrica dovolanie formou elektronického podania (zväzok 53, č. 1. 2058 – 2083 súdneho spisu). Obhajca sťažovateľa bol opakovane vyzvaný, aby predložil potrebný počet rovnopisov dovolania (výzva zo 17. júna 2022 a 23. augusta 2022). Obhajca aj sťažovateľ (u ktorého je možné uznať, že vo výkone trestu odňatia slobody má obmedzené možnosti vyhotoviť kópie podania) obe výzvy prevzali. Keďže obhajca sťažovateľa nereagoval na žiadnu z jemu doručených výziev, konajúci súd v máji 2023 pristúpil k vyhotoveniu potrebného počtu rovnopisov podania označeného ako „Dovolanie“ na náklady súdu.

7.1. Špecializovaný trestný súd za významnú skutočnosť, pre ktorú tiež nemohlo byť dovolanie predložené najvyššiemu súdu, považoval, že dovolanie podal aj iný odsúdený v tej istej veci – [REDAKOVANÉ] (zväzok 53, č. 1. 1798 – 1825 súdneho spisu), a to prostredníctvom rovnakého obhajcu [REDAKOVANÉ]. Súdny spis bol 30. októbra 2020 predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní, ako aj na rozhodnutie o sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu o priznaní odmeny ustanovenému obhajcovi. Najvyšší súd 25. apríla 2023 dovolanie [REDAKOVANÉ] odmietol (zväzok 53, čl. 2027 súdneho spisu). Súdny spis sa teda v období od 30. októbra 2020 do 27. apríla 2023 (obdobie v trvaní 2 a pol roka) nachádzal na najvyššom súde, teda mimo dispozície špecializovaného trestného súdu. Dovolanie sťažovateľa bolo dočasne uložené v tzv. zbernom spise a po návrate súdneho spisu z najvyššieho súdu (27. apríla 2023) nebolo objektívne, avšak nie zámerne zažurnalizované do vráteného spisu a predložené najvyššiemu súdu. Zväzky súdneho spisu boli predkladané na výzvu ústavnému súdu, ktorý rozhodoval o ústavnej sťažnosti odsúdeného [REDAKOVANÉ] (konanie vedené pod sp. zn. III. ÚS 311/2023), a po vrátení zväzkov súdny spis okamžite predložia najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní sťažovateľa.

7.2. K stanovisku zákonného sudcu predseda špecializovaného trestného súdu dodal, že postup zákonného sudcu vo vzťahu k vyžiadaniu si potrebného počtu rovnopisov dovolania sťažovateľa sa ničím nelíšil od postupu iných sudcov tohto súdu a nebol nikdy a nikým spochybnený. Poukazujúc na usmernenie predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. Nts 25/2012 z 28. novembra 2012 a v zmysle 379 ods. 1 Trestného poriadku, možno mať za to, že ak podané dovolanie neobsahuje potrebný počet rovnopisov, nie je úplné a súd potom nie je povinný v návrhovom konaní (akým konanie o dovolaní určite je) znášať trovy odsúdených s tým spojené. Zákonný sudca vec vyriešil maximálne ústretovo v porovnaní s obdobnými prípadmi (vyhotovenie

potrebného počtu rovnopisov, pozn.), hoci priznal určité komplikácie technického charakteru brániace urýchlenému vybaveniu veci sťažovateľa, čo však bolo spôsobené nadpriemernou zaťaženosťou sudcu.

II.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike opakovane zdôraznil, že nepredloženie veci prvostupňovým súdom dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní ani po 14 mesiacoch od jeho podania je neospravedliteľné a v príkrom rozpore s povinnosťami súdu v trestnom konaní. Vyjadrenie špecializovaného trestného súdu a ním uvádzané dôvody sú podľa jeho názoru tendenčné, alibistické a neobhájiteľné. Predloženie veci dovolaciemu súdu predstavuje výslovne technicko-administratívny prvok, ktorý podľa neho vybavuje sekretariát súdu a ktorý nemá nič spoločné so zaťaženosťou sudcu, resp. súdu, ktorú deklaruje špecializovaný trestný súd vo svojom vyjadrení. Sťažovateľ poukazuje aj na to, že flagrantné a systematické porušovanie práv spočívajúce v nečinnosti špecializovaného trestného súdu pretrváva aj napriek tomu, že tento bol oboznámený s obsahom podanej ústavnej sťažnosti. Názory predsedu senátu, resp. predsedu špecializovaného trestného súdu sú podľa sťažovateľa „alibistické, archaické a dobou prekonané“, pričom nezákonný postup pri nakladaní s dovolaním sťažovateľa je obhajovaný osočovaním obhajoby, zaťaženosťou súdu a podobnými výhovorkami. Nečinnosť a postup s neodôvodnenými priet'ahmi je bežnou „nezdravou i opakovanou praxou“ špecializovaného trestného súdu. Pohrdanie právami sťažovateľa je zreteľné aj v tom, že konajúci súd podal vyjadrenie k obsahu ústavnej sťažnosti po lehote určenej ústavným súdom.

II.3. Posúdenie dôvodnosti ústavnej ťažnosti:

9. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, ÚS 92/03, III. ÚS 359/08). Pojem „zbytočné priet'ahy“ je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. Len v prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa vyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy, môže vysloviť porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 38/04, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06). V prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 38/04, II. ÚS 199/02, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06, IV. ÚS 290/04).

10. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide, ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. ÚS 59/2019).

11. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh, obsahu súdneho spisu a z vlastnej rozhodovacej činnosti zistil, že súdny spis sp. zn. BB-3T 1/2016 sa v čase podania dovolania sťažovateľom (13. júna 2022) nachádzal mimo dispozície špecializovaného trestného súdu. Okrem toho sťažovateľom namietané prieťahy v postupe špecializovaného trestného súdu vo fáze predloženia jeho dovolania najvyššiemu súdu možno predovšetkým pričítať na vrub špecializovanému trestnému súdu a jeho neefektívnemu postupu, ale aj na vrub správaniu sa sťažovateľa, resp. jeho obhajcu opísanému v bode 7 odôvodnenia tohto rozhodnutia. Ústavný súd na tomto mieste len pripomína, že zodpovednosť za splnenie si zákonom určených povinností v kontradiktórnom procese nesie v plnej miere strana sporu, v konkrétne posudzovanej veci teda sťažovateľ povinne zastúpený obhajcom.

11.1. Overením aktuálneho stavu veci ústavný súd zistil, že špecializovaný trestný súd predložil dovolanie sťažovateľa dovolaciemu súdu 17. októbra 2023, teda bezprostredne po vrátení súdneho spisu ústavným súdom po jeho rozhodnutí o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] nálezom č. k. III. ÚS 311/2023 zo 7. septembra 2023 (k tomu bližšie bod 7.1. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Komplexným posúdením veci uzatvára, že hoci postup špecializovaného trestného súdu pri predložení dovolania sťažovateľa rozhodne nebol z časového hľadiska primeraný, keď napriek určitým objektívnym okolnostiam predloženie spisu najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní sťažovateľa mu trvalo viac 1 rok a 4 mesiace, a nebol ani úplne sústredený, v konkrétnom prípade sťažovateľa sa nedá celkom opomenúť aj už spomínaná nedbanlivosť obhajcu sťažovateľa pri podaní dovolania (bod 7 odôvodnenia tohto rozhodnutia) a taktiež relatívna nemožnosť špecializovaného trestného súdu nakladať s kompletným súdnym spisom, a to napriek tomu, že vo svojom vyjadrení uspokojivo nevysvetlil, čo mu bránilo predložiť dovolanie sťažovateľa najvyššiemu súdu aj s nekompletným spisom, keď už jeho časť týkajúca sa dovolania obžalovaného Rémiása sa na najvyššom súde už nachádzala.

12. Ústavný súd však nemohol ponechať bez povšimnutia ani tvrdenia sťažovateľa zastúpeného kvalifikovaným advokátom, ktorý v ústavnej sťažnosti ani v replike nespomenul, že v napadnutom konaní je obhajcom aj spoluobžalovaného [REDAKOVANÉ], a teda okolnosti danej veci mu museli byť známe, toľko, keď tohto spoluobžalovaného zastupoval aj v konaní pred ústavným súdom. Pozornosti ústavného súdu nemohla ujsť ani skutočnosť, že sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca vo svojich podaniach adresovaných ústavnému súdu nezvolili primeraný spôsob komunikácie v úradnom styku, keď opakovane použili pomerne urážlivý tón vo vzťahu k postupu špecializovaného trestného súdu. K takémuto spôsobu komunikácie si ústavný súd dovoľuje upriamiť pozornosť sťažovateľa a jeho právneho zástupcu na to, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva „*V zásade smie byť sťažnosť odmietnutá ako neprijateľná podľa čl. 35 ods. 3 dohovoru, pokiaľ bola vedome založená na nepravdivých faktoch, a rovnako ak používa útočný, resp. hrubo urážlivý jazyk*“ (Řehák v. Česká republika, No. 67208/01, rozhodnutie z 18. mája 2004, III. ÚS 52/06, II. ÚS 156/2018, III. ÚS 17/2018, I. ÚS 12/2023, I. ÚS 387/2023).

13. Vzhľadom na konkrétne okolnosti danej veci ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že zásah do sťažovateľom namietaného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle ním predložených námietok v rámci všetkých okolností prípadu nedosahuje takú ústavnoprávnu intenzitu, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení sťažovateľom

namietaných práv. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

14. V závere na okraj veci ústavný súd považuje za vhodné dať tiež do pozornosti, že inštitút povinného právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde) slúži nielen k naplneniu požiadavky kvalitatívnej úrovne ústavnej sťažnosti (v rovine právnej a argumentačnej), ale tiež priam vyzýva k udržaniu slušnosti prezentovaného písomného prejavu, a to i vo vzťahu k samotnému vo veci konajúcemu súdu, ktorého rozhodnutie alebo postup napáda. Jednostrannú kritiku postupu súdu s uvedením skreslených až zavádzajúcich informácií považuje za vyjadrenie subjektívneho názoru sťažovateľa, na druhej strane však takáto prezentácia faktov odráža nedostatky v koncipovaní vecnej argumentácie s profesijným nadhľadom, aká advokátovi prináleží.

15. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jej ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu